

Göteborgs Stad

Kommunstyrelsen

Finansdepartementet

e-post fi.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkandet (SOU 2016:48) Regional indelning – tre nya län. Fi2016/02568/K

Sammanfattning

Göteborgs Stad anser att den korta remisstiden för ett betänkande som innehåller genomgripande förändring av den regionala samhällsorganisationen är anmärkningsvärd. Särskilt som delbetänkandet föreslår sammanslagningar av län till tre nya större län redan från januari 2018 med motsvarande indelning för landsting som ska träda ikraft redan januari 2019.

Göteborg Stads uppfattning är att arbetet med att bilda ett nytt Västra Götaland måste ske vid ett tillfälle och inte som en indelningsförändring i två etapper.

Indelningsförändringen är ett stort och krävande förändringsarbete för alla inblandade parter. En indelningsförändring vid två skilda tillfällen kan leda till oönskade effekter och resurstapp som särskilt drabbar den enskilde. Det är inte rimligt att göra en regionbildning två gånger under en fyraårsperiod.

Att påskynda en sammanslagning av några län respektive landsting innan kartan är färdigritad för hela Sverige innebär att konsekvenserna av indelningsförändringarna inte blir rätt belysta. Medför slutbetänkandet att det slutliga antalet län och landsting blir fler efter sammanslagningen än vad som redovisats i kartan i delbetänkandet kommer det nya Västra Götaland inte att få samma förutsättningar som övriga län och landsting. Det blir exempelvis inte samma förutsättningar för att bedriva samverkan med stat och kommuner och bedriva ett politiskt arbete med förankring hos väljarna.

Göteborg Stad ser större fördelar med ett Västra Götaland där hela eller delar av Hallands län ingår. Även delbetänkandets utgångspunkt att utgå från befintliga samverkansmönster talar starkt för detta. En regionindelning som delar på arbetsmarknadsregioner kan hämma utvecklingen i en region. Göteborg ingår idag i en arbetsmarknadsregion som sedan länge vuxit långt utanför kommunens geografiska gränser.

Idag ingår norra Halland i samma sjukvårdsregion som Västra Götalandsregionen vilket ytterligare talar för en sammanslagning med hela eller delar av Halland.

Delbetänkandets förslag riskerar istället att bryta upp det samarbete som finns idag.

Göteborgs Stad är positiv till att det nya länet föreslås benämnas Västra Götalands län och att Göteborg är residentstaden i det nya länet.

Göteborgs Stad är positiv till förslaget att det regionala utvecklingsansvaret ska ligga på landstingen under förutsättning att ansvaret är det samma som Västra Götalandsregionen har idag.

5 kap. Utmaningar för samhällsorganisationen

Göteborgs Stad delar i stort betänkandets analys av de utmaningar som samhällsorganisationen har eller kommer att ha inom den närmsta framtiden. Men bilden som beskrivs behöver kompletteras. Detta gäller särskilt den sociala hållbarheten där Göteborgs Stad efterlyser en konsekvensanalys av den föreslagna sammanslagningen i betänkandet.

Utvecklingen visar på en ökad polarisering i samhället som kanske är en av de största utmaningarna i dagens samhälle förutom klimathotet. Det är en samhällsutveckling med ökande inkomstklyftor, skillnader i hälsa och svårigheter för personer med utländsk bakgrund, förgymnasialt utbildade och personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga att komma in på arbetsmarknaden.

Göteborg Stad vill uppmärksamma att det inte bara är mellan stad och landsbygd som polariseringen ger stora utmaningar. Det finns stora samhällsutmaningar för att klara den sociala hållbarheten där strukturella förändringar i samhället behövs för möjliggöra individens egenmakt. Det är utmaningar som kräver resurser, insatser, samarbete och samverkan mellan flera aktörer i samhället. Även i Göteborgsregionen ökar inkomst- och hälsoklyftorna och hotar den sociala sammanhållningen.

Om försörjningsbördan ska ligga kvar på dagens nivå år 2035 krävs närmare 650 000 fler sysselsatta idag. Enligt SCB behöver sysselsättningen öka för flera grupper samtidigt och det är tre grupper som kan ge rejäl positiv inverkan på sysselsättningen; ökad arbetskraftsinvandring, att man jobbar längre än 65 år och att landets utrikes födda ges tillträde på arbetsmarknaden. Det vill säga att Sverige har förutsättningar att klara av att finansiera den gemensamma välfärden om de strukturella hindren på arbetsmarknaden minskar.

Medialandskapets utveckling och dess förutsättningar att bevaka större regioner behöver analyseras utifrån vilka konsekvenser det kan få när län och landsting slås samman.

Människors värderingar – hur fritid vägs mot arbete, synen på rimliga pendlingsavstånd, samhällsservicen påverkar den lokala arbetsmarknaden. Det som ibland kallas för den ”mentala regionförstöringen”. Samtidigt visar samhällsutvecklingen att den globala ekonomin inte styrs av region- eller nationsgränser.

7 kap. En ändamålsenlig regional samhällsorganisation

Göteborgs Stad anser att det är en förutsättning för en effektiv regional samhällsorganisation att alla myndigheter med regional närvaro även har samma indelning som de nya länen. Ambitionen om ett tydligare ansvar inom den statliga organisationen kan komma att underlätta samverkan och gemensamt utvecklingsarbete mellan stat och landsting, men även mellan stat och kommun. Förslaget att förtydliga länsstyrelsernas uppdrag att samordna staten regionalt är en viktig förutsättning för god samverkan och gemensamt utvecklingsarbete.

8 kap. Utgångspunkter för indelning i nya län

Förslaget innebär en indelning utifrån jämnstora regioner ur befolkningsnumerär. I kommittédirektivet anges ”Kommittén bör därför i sitt arbete utgå från kommungränser och gränserna för de så kallade arbetsmarknadsregionerna eller funktionella regionerna. Syftet är att skapa en ändamålsenlig indelning och effektiva organisationer som medför bestående fördelar bland annat genom en bättre anpassning till demografiska, näringsgeografiska och miljömässiga förhållanden.”

Göteborgs Stad anser inte att den föreslagna länsindelningen är ändamålsenlig i förhållande till näringslivskopplingar eller att kommittén i detta arbete i tillräckligt stor utsträckning utgått från funktionella arbetsmarknadsregioner. Göteborg Stad ser större fördelar med ett Västra Götaland där hela eller delar av Hallands län ingår. Även delbetänkandets utgångspunkt att utgå från befintliga samverkansmönster talar starkt för detta. En regionindelning som delar på arbetsmarknadsregioner kan hämma utvecklingen i en region. Falkenbergs, Kungsbacka och Varbergs kommuner ingår i Göteborgs lokala arbetsmarknadsregion.

Idag ingår också Falkenbergs, Kungsbackas och Varbergs kommuner i samma sjukvårdsregion som Västra Götalandsregionen vilket ytterligare talar för en sammanslagning med hela eller delar av Halland. Delbetänkandets förslag riskerar nu att bryta upp det samarbete som har utvecklats genom åren. Det går tvärt emot utgångspunkten om indelning utifrån befintliga samverkansmönster.

Två av ovannämnda kommuner i Halland är dessutom medlemmar i kommunalförbund inom nuvarande Västra Götaland.

Utveckling av och förändringar i samhällsorganisationen behöver även utgå från medborgarnas livsmönster och behov på så väl kort som på lång sikt.

13 kap. Västra Götalands län

Regional utveckling

Betänkandet framför att det regionala utvecklingsansvaret i Värmlands län ligger på Region Värmland, som är ett samverkansorgan mellan kommunerna och länet. I Västra Götaland ligger det regionala utvecklingsansvaret på Västra Götalandsregionen, där det finns ett samverkansorgan mellan Västra Götalandsregionen och de fyra kommunalförbunden genom Beredningen för Hållbar Utveckling. Invånarantalet i det föreslagna länet skulle med dagens befolkning uppgå till 1 925 000 invånare.

Kommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund innefattar sammanlagt nästan en miljon invånare. Göteborgs Stad anser att balansen i befolkningsunderlaget behöver uppmärksammas i strukturerna för samverkan mellan län och kommunalförbund. En annan konsekvens av en sammanslagning med Värmland och eventuellt även Halland gör att nuvarande indelning i fyra kommunalförbund i länet behöver ses över. Även mellanorganet Västkom's roll behöver ses över.

Indelningskommittén kommer till slutsatsen att ”I ett nytt län kommer landstinget att vara regionalt utvecklingsansvarig. Detta utvecklingsansvar kommer att omfatta en större yta än dagens liksom avsevärt större resurser än vad dagens utvecklingsansvariga har i respektive län. Detta kommer ge förbättrade möjligheter att åstadkomma effektiva satsningar för en starkare regional tillväxt. Vår bedömning är att möjligheterna till omprioriteringar och allokering av resurser i länet ökar.”

Göteborgs Stad vill i detta sammanhang tydligt påpeka att den växande Göteborgsregionens internationella konkurrenskraft, industrikuster, lärosäten, science parks och attraktivitet som turistdestination är exempel på nycklar för den regionala utvecklingen. Samtidigt innebär urbaniseringen utmaningar som exempelvis behov av ytterligare infrastruktur och kollektivtrafik. Göteborgs Stad ställer sig därmed frågande till betänkandets formulering att ”möjligheterna till omprioritering och allokering av resurser i länet ökar” om syftet är att förflytta resurser från storstad till glesbygd.

Västra Götaland har idag 69 invånare per kvadratkilometer, medan Värmland har 15 invånare per kvadratkilometer. Detta kan jämföras med Göteborg som enligt SCB år 2015 hade 1 224 invånare per kvadratkilometer. Bostadsförsörjningsfrågan är central och är också en regional angelägenhet, där länsstyrelsen har sin roll för att möjliggöra en effektiv bostadsförsörjning. Likaså ställer urbaniseringen krav på exempelvis

ytterligare tillgång till hälso- och sjukvård i storstadsregionen, som innebär att betydande regionala resurser behöver läggas på storstadsområdet.

I delbetänkandet framförs att ”Genom ett samlat regionalt huvudmannskap, där regional tillväxtpolitik och hälso- och sjukvårdsfrågor integreras i en och samma organisation, kan många av de problem som Bostadsförsörjningskommittén uppmärksammat tacklas.” En hänvisning görs till SOU 2015:59 *En ny regional planering– ökad samordning och bättre bostadsförsörjning*. I SOU 2015:59 nämns kopplingen regional tillväxtpolitik och hälso- och sjukvårdsfrågor i samband med skillnaden mellan renodlade landsting jämfört med samverkansorgan med anledning av att hälso- och sjukvårdsuppdraget är så mycket större än regional fysisk planering (samt i jämförelser med bland annat Danmark, England, Skottland med flera). Det är därför svårt att följa tankegången i betänkandet, att integrationen tillväxtpolitik och hälso- och sjukvårdsfrågor i en organisation är så viktig för att lösa bostadsförsörjningsfrågorna.

Västra Götalandsregionen har ett samlat regionalt huvudmannskap, där regional tillväxtpolitik och hälso- och sjukvårdsfrågor integreras i en och samma organisation. Men Göteborgs Stad bedömer inte att just den kopplingen löser bostadsförsörjningsfrågan. Samordningsvinsten mellan regional tillväxtpolitik och hälso- och sjukvårdsfrågor å ena sidan och bostadsförsörjning å andra sidan behöver förtydligas.

Näringsliv och arbetsmarknad

Göteborg är idag kärnan i arbetsmarknadsregionen och tillväxtnoden i Göteborgsregionen, med både en stark industrisektor som tjänstesektor, flera innovations- och forskningscentrum, Skandinavien största hamn och närhet till en internationell flygplats. Göteborgs arbetsmarknadsregion överensstämmer emellertid inte med det föreslagna länet. Som exempel tar det idag cirka 2 timmar 30 minuter mellan Göteborg-Karlstad med tåg. Göteborgs Stad delar utredningens slutsatser att det idag inte finns någon större sammanflätning mellan näringslivsstrukturer i de två länen och att de betydande avstånden gör att Göteborg inte blir en naturlig motor för nuvarande Värmlands län genom en sammanslagning med Västra Götaland. Det skulle krävas mycket stora infrastrukturinvesteringar för att möjliggöra en tätare koppling mellan Värmland och Göteborg, där Göteborgs Stad bedömer att det finns ett flertal stråk som är och bör vara mer prioriterade.

Göteborgs Stad vill också framhålla att den nya föreslagna stambanan mellan Göteborg-Jönköping-Stockholm innebär att Jönköping har större potential än Karlstad att bli en del av Göteborgs arbetsmarknadsregion.

Däremot är norra delen av Halland redan idag en integrerad del av Göteborgs arbetsmarknadsregion, vilket också konstateras i utredningen, med goda kopplingar via både Väst kustbanan och E6:an. Kungsbacka kommun ingår i Göteborgsregionens Kommunalförbund och Varberg kommun ingår i Sjuhärads kommunalförbund, som båda är kommunalförbund inom Västra Götaland.

Koppling till Osloregionen

Delbetänkandet framför att båda länen har starka kopplingar till Norge och Osloregionen i form av exempelvis gränshandel och gränspendling. Utredningen pekar också på att ett utvecklat och sammanhållet tågtrafiksystem kan förbättra länken mellan arbetsmarknaderna och bidra till regionförstoring, där utredningen stråktänkandet planeringsmässigt ska kunna stärkas i ett större län.

Göteborgs Stad vill i detta sammanhang lyfta fram att ett större län också innebär att regionala prioriteringar eventuellt måste göras i de för regionerna viktiga stråken till Oslo. Göteborgs Stad deltar tillsammans med bland andra Västra Götalandsregionen i organisationen ”Göteborg-Oslo-samarbetet”, som driver frågan om förbättrad järnvägskapacitet i stråket Göteborg-Halden-Oslo, för snabbare och robustare godstransporter mellan Norge och Göteborgs Hamn samt persontågstransporter Göteborg-Oslo. Samtidigt är Karlstad kommun och Region Värmland parter i aktiebolaget ”Oslo-Stockholm 2.55”, som verkar för bättre järnvägsförbindelser mellan Stockholm-Karlstad-Oslo. Därmed saknas eventuellt samverkansfördelarna med triangeln Göteborg-Karlstad-Oslo som utredningen hänvisar till, då det handlar om två skilda stråk.

Kollektivtrafik

Göteborgs Stad anser att det är önskvärt att hela det föreslagna länet har tillgång till konkurrenskraftig kollektivtrafik. Den växande Göteborgsregionen står emellertid inför utmaningar där allt fler människor pendlar in till de centrala delarna av Göteborg. Samtidigt ska Göteborg växa och förtätas med ytterligare cirka 80 000 bostäder fram till 2035. För att nå såväl nationella som lokala miljömål, samt motverka trängsel i staden och på infartslederna, krävs ytterligare satsningar i järnvägsinfrastrukturen i stråken in till Göteborg. Det pågår även ett arbete med *Målbild för stadstrafiken i Göteborg, Mölndal och Partille 2035* där omfattande investeringar föreslås i form av nya spårvägar, snabb- och stombusslinjer samt linbanor för en robust och snabb kollektivtrafik i en allt större och mer tätbefolkad Göteborgsregion.

Investeringarna är nödvändiga för att möjliggöra den bostadsförsörjning som Göteborgsregionen kräver, samt för att kunna nå målsättningen i K2020, Göteborgsregionens kollektivtrafikprogram, med 40 procents resandandelen för kollektivtrafiken 2025. Detta måste också påtagligt prägla de prioriteringar som behövs för den regionala utvecklingen och för kollektivtrafiken som det större länet föreslås ansvara för, exempelvis i länstransportsplanen för det nya länet. Det är också viktigt att i ett föreslaget nytt större län skapa en organisation som förmår att hålla fokus på storstadsområdet där de flesta resorna med kollektivtrafiken kommer att göras.

Miljö

Betänkandet pekar ut Vänern som en gemensam resurs för länen, där Vänern och Göta älv i dagsläget försörjer omkring 800 000 personer med dricksvatten. Vänern och Göta älv framhålls även i *Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen* som strategiskt viktiga vattentäkter. Göteborgs Stad anser att det kan vara en fördel med samverkan inom en större region för att säkerställa Vänern och Göta Älv som dricksvattenresurser, samt genomförande av klimatanpassningsåtgärder för att reducera framtida översvämningrisker.

Angående vattenmyndigheter har Göteborgs Stad i tidigare remissvar till SOU 2015:43 *Vägar till ett effektivare miljöarbete* framfört staden anser att vattenmyndigheterna vid länsstyrelserna bör avvecklas och att deras verksamhet flyttas till Havs- och vattenmyndigheten istället för att på detta sätt uppnå en samverkan inom vattenavrinningsområden oberoende av länsindelning.

EU:s strukturfonder

I dagsläget ingår Västra Götaland och Halland i samma programområde ”Västsverige” i NUTS-II-områdesuppdelningen för strukturfonderna i Sverige, medan Värmland ingår i ”Norra Mellansverige” tillsammans med Dalarnas och Gävleborgs län. I varje sådant

område fördelas medel från bland annat Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). I utredningen anges ”Förutsatt att det kommer att finnas regionala program även under kommande programperioder är det rimligt att det nya länet också utgör ett programområde för strukturfonderna.” Det är viktigt att Halland även fortsättningsvis ingår i samma programområde som Västra Götaland.

Kultur

Utredningen bedömer att länen tillsammans kommer att utgöra ett starkt län med ett stort utbud av olika slags kulturyttringar av hög klass, som också kan skapa förutsättningar för en fortsatt utveckling om de som vårdar och utvecklar kulturen får ytterligare kraft och resurser. Göteborgs Stad vill i sammanhanget framföra att en sammanslagning av länen inte är detsamma som att resurserna till kulturverksamheter ökar per verksamhet. Kommittén framför också att kultursamverkansmodellen kan utvecklas i ett större län, samtidigt som det är viktigt att ett centraliserat beslutsfattande inom kulturområdet inte utarmar förutsättningarna för en likvärdig tillgång till kultur av hög kvalitet i länet.

Göteborgs Stad menar att ett större län också ställer kultursamverkansmodellen inför nya utmaningar i prioriteringen mellan ett allt större och bredare kulturutbud i det växande urbana samhället gentemot en glest befolkad landsbygd inom delar av det föreslagna länet. Göteborgs Stad ställer sig bakom att tillgång till ett brett kulturutbud bör finnas oavsett var i länet man som invånare är bosatt. Mot bakgrund av befolkningstäthet är det emellertid naturligt att det finns ett större och bredare kulturutbud i en storstadsregion än på landsbygden. Ingången ”likvärdig tillgång till kultur av hög kvalitet i länet” är därmed svår att genomföra utifrån att de olika delarna av det föreslagna länet har delvis olika identitet och olika uppdrag inom kulturområdet.

I anslutning till kultursamverkansmodellen framför kommittén att ”De regionala kulturplanerna utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället”. I dagsläget sker samverkan om de regionala kulturplanerna primärt mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden, där Göteborgsregionens kommunalförbund saknas i dialogen då de inte har samma mandat som övriga tre kommunalförbund att företräda kommunerna i kulturfrågorna. Mot bakgrund av Göteborgs betydande roll för kulturlivet i Västsverige anser Göteborgs Stad att ett större län måste föra en nära dialog med länets största stad om de regionala kulturplanerna, oavsett om det i framtiden sker genom berört kommunalförbund eller i direkt dialog med Göteborgs Stad.

Hälso- och sjukvården

Idag ingår norra Halland i samma sjukvårdsregion som Västra Götalandsregionen vilket talar för en sammanslagning med Halland. Delbetänkandets förslag riskerar nu att bryta upp det samarbete som har utvecklats genom åren. Göteborgs Stad ser egentligen inte någon anledning att ändra Västra Götalandsregionens geografiska indelning, men om det utifrån ett nationellt perspektiv finns behov av att ändra regionens geografiska område, ser Göteborgs Stad utifrån ett kommunalt perspektiv inget större hinder för detta. Däremot måste en sammanslagning av landstingen ske vid ett tillfälle. Blir det aktuellt att hela Halland eller delar av Halland ska slås samman med det nya Västra Götalands läns landsting i den andra etappen finns det uppenbara risker ur styrnings- och resursperspektiv med en utdragen process, som kan riskera att skapa produktionsbortfall.

Göteborgs Stad anser att de nya landstingen ska benämnas ”region”. De flesta invånare uppfattar begreppet landsting som en renodlad hälso- och sjukvårdsorganisation. Men idag har både kommun och landsting ett huvudmannaskap för olika verksamheter inom hälso- och sjukvården. Göteborgs Stad föreslår därför att det nya landstinget benämns Västra Götalandsregionen.

Göteborg Stad understryker att det är nödvändigt med goda förutsättningar till samverkan mellan Göteborg, övriga kommuner och landstingen under bildandet av det nya Västra Götalands läns landsting. Vidare är det viktigt att skapa samverkanskultur och vara medveten om att det krävs en smidig övergång till ny regionindelning. Erfarenheten är att det måste skapas tydlig styrning, struktur och samsyn för hur en samverkan ska se ut när den nya organisationen väl är på plats. För att det ska bli möjligt måste kommunerna involveras redan inför och under ombildningsprocessen. Tydliga avtal för samverkan mellan landsting och kommuner är en förutsättning för god samverkan och för att tillgodose kommuninvånarnas behov.

Det finns idag en närvårdssamverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommun som fungerar väl. Göteborgs Stad förutsätter att det nya Västra Götalands läns landsting fortsätter att ombesörja frågan.

Social hållbarhet

Idag bedrivs arbetet med social hållbarhet i samverkan med Västra Götalandsregionen. För att kunna arbeta effektivt med Jämlikt Göteborg (ett arbete för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa i staden) har lokala samverkansstrukturer byggts upp. Göteborgs Stad ser stor risk med att en större organisation inte klarar att bemanna en lokal samverkan. Erfarenheter visar att man ofta underskattar tid för lokal samverkan och att det kräver resurser för att kunna ge effektiva förutsättningar för ett framgångsrikt arbete inom social hållbarhet. Social hållbarhet är en samhällsfråga som inte kan lösas av enskild kommun eller enskilt landsting.

För att effektivt kunna samverka med civilsamhället kräver också en lokal samverkan där civilsamhället måste vara delaktigt redan i den inledande processen.

Demokratiaspekter

En sammanslagning av de två landstingen är en sammanslagning mellan en befolkningsmässigt stor enhet Västra Götalandsregionen och en relativt liten enhet Värmland. Till ytan är Värmland endast något mindre än Västra Götaland. Sammanslagningen bedöms få större effekt för den mindre enheten Värmland, än för nuvarande Västra Götalänningar som redan ingår i det befolkningsmässigt relativt stora Västra Götalandsregionen. Med ett utökat geografiskt område och större befolkning kan avståndet mellan politiker och folket öka. Detta ska då vägas mot en institutionell kapacitet att genomföra politiska viljan och leverera de välfärdstjänster väljarna förväntar sig. För att detta ska vara möjligt behövs resurser och en kapacitet som skapar handlingsutrymme. Erfarenheter från skapandet av Västra Götalandsregionen visar att nöjdheten med demokratin minskade initialt men har under åren återhämtat sig och ligger nu i paritet med nöjdheten till demokratin i hemkommunen.

En större region med större befolkningsunderlag har större förmåga att arbeta för de grupper i samhället som idag har problem med att få sina rättigheter tillgodosedda.

15 kap. Länsstyrelser i de föreslagna länen

Delbetänkandet pekar på att det finns behov av en myndighet med ansvar att samordna staten regionalt så att det regionala självstyret möter en samordnad stat med mandat och ansvar på regional nivå. Kommittén framför att de i slutbetänkandet behöver återkomma med att länsstyrelsens uppdrag att samordna staten regionalt kan förtydligas och förstärkas, samt hur länsstyrelsernas roll i det regionala tillväxtarbetet kan förtydligas.

Göteborgs Stad anser att det är bra om länsstyrelsens roll i delar förtydligas, men ser inte tydligt behovet av ett förstärkt uppdrag för länsstyrelsen. Länsstyrelsen är inte längre första instans för överklagande enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen ska emellertid fortsatt avväga och pröva riksintressen samt samordna statliga intressen och ge kommunerna råd och stöd i arbetet med att ta fram planer. Länsstyrelsen bör som en del i sin avvägande roll kunna göra samhällsekonomiska bedömningar, vilket saknas idag. En översyn av länsstyrelsens uppdrag att samordna staten regionalt behöver ske samordnat utifrån de berörda departementens ansvarsområden, finansdepartementet och miljödepartementet.

Göteborgs Stads storlek och komplexitet med bland annat samhällsviktig verksamhet av riksintresse innebär täta kontakter med sektorsansvariga myndigheter. Dessa samarbetsytor är viktiga för kommunens beredskapsarbete före under och efter en större händelse. Vid en eventuell ändrad länsindelning är det viktigt att dessa förutsättningar och samarbetsytornas effektivitet inte ändras. Innebörden av länsstyrelsens geografiska områdesansvar kontra kommunernas områdesansvar kan ytterligare tydliggöras. Vid en händelse inom Göteborgs geografiska område hanteras den idag av Göteborgs Stad. Denna hanteringsordning bör fortsätta.

18 kap. Ikraftträdande och övergångsstyre

De legala förutsättningarna driver på hastigheten av indelningsarbetet. Indelningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. För att det ska hålla behöver beslut om valkretsar för landstingen fattas senast den 31 oktober 2017.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Jonas Ransgård (M) och Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Ann-Sofie Hermansson (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av Bilaga A.

Lars Hansson (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan med tillägg i enlighet med vad som framgår av Bilaga B.

Vid omröstning i huvudvoteringen beträffande Ann-Sofie Hermanssons yrkande och Jonas Ransgårds m fl yrkande röstade Mariya Voyvodova (S), Marina Johansson (S), tjänstgörande ersättaren Jonas Attenius (S) samt ordföranden Ann-Sofie Hermansson (S) för bifall till Ann-Sofie Hermanssons yrkande.

Jonas Ransgård (M), Ulf Kamne (MP), Daniel Bernmar (V), Helene Odenjung (L), David Lega (KD), Kristina Tharing (M), Maria Rydén (M), Martin Wannholt röstade för bifall till Jonas Ransgårds m fl yrkande.

Lars Hansson (SD) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med 8 röster mot 4 att avslå Ann-Sofie Hermanssons yrkande.

Representanterna från S reserverar sig mot beslutet.

David Lega (KD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 5 oktober 2016, enligt bilaga C.

Göteborg den 5 oktober 2016

GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Ann-Sofie Hermansson

Jonas André

Remiss från Finansdepartementet: Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

Vi delar Indelningskommitténs utgångspunkt att en ny regional indelning i större regioner är av betydelse för att möjliggöra en positiv utveckling även utanför storstadsområdena och för att trygga tillväxten i hela landet. Vi menar dock att arbetet med att bilda en ny region bör ske vid ett och samma tillfälle. Det blir svårt att bedöma effekter av sammanslagningen innan kartan med förslag över de nya regionerna är färdigritad.

En viktig utgångspunkt för kommitténs arbete har varit att ta hänsyn till redan befintliga arbetsmarknadsregioner. Göteborg och Halland utgör en väl fungerande arbetsmarknadsregion och två av Hallands kommuner ingår i kommunalförbund med säte i Västra Götalandsregionen. Det är vår förhoppning att Indelningskommittén kan ge större utrymme till frågan om att förstärka arbetsmarknadsregionen mellan Göteborg och Halland i det fortsatta arbetet.

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att anta yrkandet som Göteborgs Stads yttrande på remiss Regional indelning – tre nya län (SOU:2016:48)

Remissyttrande Regional indelning – Tre nya län (SOU 2016:48)

I kapitel 7 konstaterar utredningen

”Ett flertal utredningar har pekat på att dagens regionala samhällsorganisation är inte bara fragmenterad, sektoriserad och asymmetrisk utan att vi också har en kraftig regional obalans i Sverige.”

SD är beredda att hålla med om den lägesbeskrivningen. Vi står alltså inför ett komplext problem med många alternativa lösningar.

Tre statliga myndigheter, trafikverket, polismyndigheten och inspektionen för vård och omsorg, har alla en egen regional indelning som skiljer sig åt. Varför har dessa tre myndigheter inte lyckats med att ha samma regionala indelning?

Sjukvårdsregionerna har gått sin egen väg, där Halland delas mellan två regioner.

För att ytterligare krångla till det så har strukturfonderna åtta regioner, Dessa är till för att fördela EU-medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden.

Liggande förslag på sex nya län

Att en omorganisation teoretiskt skulle innebära en effektivare organisation med mindre overheadkostnad är en sak. Att det fungerar i praktiken är en annan.

När Västra Götalandsregionen bildades uppstod stora problem med ansvars- och resursfördelning. Vi har på senare år sett en ökning av Landstingsskatten i VGR.

Ett annat exempel är den nya polisorganisationen. Hundratals uppsägningar och en intensiv debatt i media visar på stora interna problem.

Optimal regional indelning

För att få en optimal regional indelning måste samtliga statliga regioner och storlänerna ha samma geografiska områden. SD kan inte stödja ett förslag som inte har denna utgångspunkt.

Att Värmland skulle ingå i ett storlän innebär stora problem när det gäller infrastruktur. Utifrån Göteborgs Stads perspektiv anser vi att Värmland inte ska ingå i storlänet. I tidigare utredningar angående storlän så har även Värmland motsatt sig att ingå i ett nytt storlän, vilket stärker argumenten att de inte bör ingå i Västra Götalands län.

När det gäller förslaget att Göteborgs skulle bli ny regionhuvudstad, som även TU stödjer, har detta många fördelar ur ett rent Göteborgsperspektiv. Eftersom SD värnar om landsbygden är frågan om regionhuvudstad något som bör avgöras i en folkomröstning. Här måste man ha ett hela-Sverige-perspektiv. SD på regionnivå ser ingen anledning att flytta regionhuvudstaden, en ståndpunkt som SD Göteborg delar.

Slutsatser

SD motsätter sig liggande förslag, eftersom varken nuvarande sjukvårdsregioner, eller någon av de tre beskrivna statliga myndigheter har en liknande indelning. För att SD ska stödja storlän måste statliga verk, sjukvårdsregioner samt länsgränser vara enhetliga.

Ett föreslaget nytt storlän innebär stora förändringar för invånarna i regionen. Det påverkar tillgänglighet och kvalitet av vården. Det påverkar infrastruktur och förhållandet mellan landsbygd och stad. Det påverkar även ekonomisk tillväxt och näringsliv.

Innan en så stor förändring, som påverkar så många människor under flera decennier är det en självklarhet att man först måste förankra detta i en folkomröstning. Förtroendet för politiker är redan lågt och skulle en storregion hastas fram utan folklig förankring riskerar förtroendet för de folkvalda politikerna att nå nya bottennivåer.

Sverigedemokraterna vill med bestämdhet betona kravet på en beslutande folkomröstning innan en ny regional indelning kan ske.

Kommunstyrelsen föreslår besluta:

att arbeta in ovanstående text i remissvaret.

att regionhuvudstaden blir kvar i Vänersborg.

att en ny regionindelning och regionhuvudstad måste förankras i en beslutande folkomröstning.

Remiss från Finansdepartementet: Regional indelning – tre nya län
(SOU 2016:48)

Regeringens utredare har överlämnat förslag om ny länsindelning i Sverige. Göteborgs Stad har erhållit möjligheten att besvara utrednings förslag. Svaret har beretts av Stadsledningskontoret. Vi delar de analyser och slutsatser som stadsledningskontoret lyfter fram i sitt förslag till beslut med ett tillägg. Kristdemokraterna anser att sjukvårdsansvaret bör övertas av staten, dels för att säkerställa en effektivare resurshushållning, dels för att skapa en mer likvärdig vård i hela landet. En sådan ansvars- och organisationsförändring är långt mer genomgripande och banbrytande än att skapa nya länsindelningar. Förändringen skulle dessutom medföra att betydande delar av de resurser som idag fördelas inom ramen för det landstingspolitiska uppdraget förflyttas till den statliga nivån vilket bör leda till andra diskussioner om länsindelningar och ansvarfördelningar.